

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 54.

V Ljubljani, v soboto 15. oktobra 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Simpatija in ljubezen.

(Dopis iz delavskih krogov.)

Slovenskim delavcem ostanejo

prej kakor slej vse naše simpatije.

(Slov. Narod, štev. 205 - 1898.)

II.

Koliko simpatij in ljubezni uživamo slovenski krščanskosocijalni delavci pri „Narodovi“ gospodi, to se dejanski kaže tudi v tem, da se za našo gospodarsko organizacijo prav nič ne brigajo in niti mazinca ne ganejo v prid delavskemu varstvu. V Ljubljani ustanovili smo si delavsko konsumno društvo, nadalje podporno društvo in delavsko stavbeno zadrugo in sedaj snujemo zavarovalnico za starost. Hladni in zavistijo v srcu stoje „Narodovci“ v strani tega našega stremljenja. Delavske stavbinske zadruge podpirajo n. pr. na Nemškem celo pristaši strank, ki o drugih socijalnih reformah ničesa slišati nočejo. Pri „Narodu“ in njega pristaših pa je zakleto in ničvredno vse, kar nima njega vega pečata. Nu, mi bomo vse jedno živeli, če tudi ne najdemo blagohotnosti pri „Narodu“. Naši prijatelji iz meščanskih in drugih krogov se množe, kakor se na drugi strani zmanjšujejo „Narodove“ vrste. Strankarska strast zaslepila je izvestno gospodo tako daleč, da zameta in v nič devlje vse in vsakega, kdor brezpogojno ne ukloni tilnika „Narodovemu“ terorizmu. Zato pa razpada nekdanja narodna stranka, ki si je svoj čas ustvarila tako simpatičen narodno socijalni in gospodarski program. Gospoda že čutijo, da v širokih slojih ljudstva nimajo nikake zaslombe, zato se jih večkrat poloti elegičen čut. Kedo je kriv? Sami, ker so se dali vpreči v jarem dr. Tavčarjevega vodstva, ki je kot zaseben človek pošten — o tem ni nikakega dvoma — kot politični značaj pa oduren, nestalen in zadnji čas tira samo svojo osebno politiko, ki ga je srečno dovela do farške gonje, zagovarjanja menšesterskega liberalizma in v protislovensko politično zvezo s Schwegljem, dr. Schafferjem in drugovi.

Kar smo tu in v prvem članku povedali, zadostno osvetljuje „simpatije in bratsko lju-

bezen“, katero nam poklanja „Slov. Narod“ v ime svojih pristašev. Sedaj pa zavrnilo še na kratko očitane, da smo se mi krščansko-socijalni delavci dali vjeti v zanjke „klerikalizma.“ To je zlobna „Narodova“ trditev, katera ni podprta z nikakim razlogom. Kaj mi hočemo, za čem mi stremimo, to smo na shodih in drugod že opetovano povedali. Za vseslovenski delavski shod pa smo pripravili in obelodanili resolucije, ki natančno očrtajo naš delavski krščansko-socijalni program. Pot naša je jasna. Ako pa „Narodu“ dela preglavico naše krščansko socijalno ime, potem seveda smo — klerikalci. Znano je, da se naš socijalizem bistveno razločuje od socijalizma socijalne demokracije. Mi zahtevamo preosnovo človeške družbe v krščanskem smislu. Mi izpovedujemo s svojim socijalizmom, da človek nima samo pravic za se; temveč tudi dolžnosti. Na temelju krščanskega svetskega naziranja hočemo preosnove človeške družbe. Jasno izpovedujemo, da zametamo tri osnovna načela, ki so lastne socijalizmu socijalne demokracije, to je: materijalistična osnova človeške družbe, centralizem vsega delovanja in komunizem imetja. Temu pa stavimo nasproti kot vodilna naša načela: osnova človeške družbe na podlagi krščanskega moralnega reda, strokovna stanovska sestava države in pametna, pravična razdelitev narodnega premoženja med posameznike. Mi krščansko-socijalci imamo jasen program, kdor gre z nami, ne tava po temi in se ni vjel v nikakoršne zanjke, ker mi jasno povemo, kaj hočemo in kaj nočemo. Mi smo pa tudi prepričani, da le na podlagi teh načel je možna, za vesoljno človeško družbo koristna preosnova.

Kolikor bolj se vglabljam v teorije različnih socijalistiških struj, toliko bolj smo prepričani, da na podlagi materijalističnega in komunističnega načela socijalne demokracije ni mogoč človeški družbi nikak napredek, ne materijalni, še manj duševni. V tem nas potrjujejo tudi pogosti pojavi anarhističnih in drugih zločinov, ki vsi imajo svoj izvor v teoretičnem materijalističnem svetskem naziranju. Socijalna demo-

kracija ne stremi sicer po anarhizmu, ker hoče absolutizem komunistične družbe, ali ona in materijalistični teoretiki so sokrivi, da se izobrazujejo na podlagi njihovih materijalističskih načel, bestije v človeški podobi. Vender mi ne sodimo pretrdo delavskega proletarijata, ki je zašel v socijalno demokratiško strujo. Literarne in gospodarske blodnje ugasujejo liberalne dobe, so glavni vzroki, da se velik del delavskega proletarijata oklepa v svoji brezupnosti onih, ki mu obetajo na razvalinah sedajne družbe raj komunistične socijalnodemokratiške družbe. Uzrok, da imamo sedaj socijalnodemokratiško strujo, pa je tudi ta, da so možje, ki razumijo in uvidevajo neizvedljivost te socijalne struje, da so ti stali v ozadju in niso šli med ljudstvo.

Ljudstvo hoče človeško živeti, hoče imeti politične pravice, hoče biti enakopravno s takoimenovano buržoazijo in — popolno pravico ima do tega. Noče pa podirati tega, kar je dobrega, kar je vzvišenega ustvarilo človeštvo tekom tisočletij. Ako pa se pogosto pojavljajo v vrstah proletarijata izbruhi bestijalnosti in ako se del proletarijata drvi na napačni poti socijalne demokracije v škodo človeškemu napredku in v pogubo lastne svoje bodočnosti, vzrokov je temu nebroj v človeštvu samem, vzlasti pa egoizem in materijalizem večine posedujočih slojev, poznavajoč le svoj lastni, nenasitljivi „jaz“. Odpor proti izrabljevanju, proti krivici rase v vrstah proletarijata.

Mi krščanski socijalci slovenski hočemo organizovati „ubogo gmajno“, da bode mogla svoje zahteve po narodnih, političnih in gospodarskih pravicah slovenskega ljudstva podpirati z mogočno organizovano vojsko. A ta organizovana vojska slovenskih krščanskih socijalcev ne išče osvete, ne išče krvi maščevanja! Ona hoče zanesti mir, ljubezen, pravico, blagostanje in z njim srečo v človeško družbo. Mi ne pagujemo v svojih vrstah, da je vsak izkoriščevalec, vsak sovražnik ljudstva, ki ima v žepu 50 krajcarjev več, kakor drugi. Mi ne razširjamo mnenja, da smo proletarci vsi angelji, posedujoči pa vsi hudiči. Mi delujemo na to, da se

Viktor Parma: Stara pesem.

Nežno, melanholički nadahnjeno Heinejevo romanco o mladi ženi starega kralja in njenem ljubimcu, mladeniškem pažu, je poskusil Gvidon Menaschi dramatisirati in imenuje to svoje delo dramatično romanco. Prav za prav ni drugo, ko scenizirana romanca brez dramatičnosti. Čarobni biser Heinejeve poezije potisnjen je v stran in gledalcu prestajajo le tri podobe, sestavljene po receptu otroških pravljic z vsem običnim osobjem neizogibnega kraljevskega dvora. A še predno smo se seznanili s tem osobjem, napravi libretist hitri konec in s kruto samovoljnostjo kralja kaznuje prav po pravljiski med kraljico in pažem vzplamtelo ljubezen s skupno smrtjo v ječi.

Produktivni naš Viktor Parma našel je v tem libretu več kot gledalec, našel je sladko besedje, ljubimske prizore, našel je pravljisko ovzdušje, ki kliče po uglasbenju. In da se je skladatelj z iskreno vneto zavzel vabljivega libreta, kaže vsa njegova glasba. Iz celega dela je čutiti razvneto oduševljenost, s katero se je lotil g. Parma najmlajšega svojega proizvoda.

Priznati je tudi brez ovinkov, da se je skladatelj ravno v tem svojem delu dokaj oprostil spon, ki so ga še preje vezale, in da se čuti danes že udomačenega na poprišči instrumentalnega skladanja.

Kar premore g. Parma k posrečenju dramatičnega svojega skladbotvorjenja, je brezdvomno njegova nadarjenost kot orkestratorja. Kot tak priskrbi svojim opernim skladbam pravi operistiški značaj glasbenega polnozvočja, poišče jim vse potrebščine za efektno zunanost in zagotovi jim dramatiški učinek. Manj srečen je pač ondi, kjer deluje brez glasovnega aparata, kajti Parma ni mojster kot absoluten glasbenik. V njegovih predigrah je to občutiti, tu zeva marsikatera praznота in vratolomne solistiške evolucije njegovih vijolin ne zadovoljujejo nikakor. Manjka tu vez enotnega muzikališkega mišljenja in preostaja le, dostikrat nekritično, uvrščanje golih fraz jedne poleg druge.

Parma je skozi in skozi eklektik, nikdar ne izviren. Vsikdar naleti, naj se obrne tja ali sem, na tuje elemente, njegova iznajdljivost omeji se na zbiranje v italijanskih in ogrskih,

španskih in nemških, da tudi v dunajskih žanrih, znana mu je vsa literatura in rojijo mu po misli vsa efektna sredstva, katera koli je kje slišal. A vse to združi z nenavadno spretnostjo kot umen mojster v lep mozaik in z lepo zbirčnostjo v iskanju barv poda vestno delo živih boj in ukusnega, vselej učinkljivega drapiranja. Pevske točke preveva žarna melodika in sladka, božajoča kantilena oživlja in ogreva vsak izraz njegovega glasbenega mišljenja. O temperamentu in razvnetosti priča vsak pojedini del operne skladbe in ne manjka se nežnosti in toplote za množestevilne ljubimske epizode, ki jih ponuja v tej stroki bogati in hvaležni libreto, vzpričo česar najde „Stara pesem“ vselej iskrene simpatije, kakoršnih si je pridobila v obilni meri o priliki presinočne premiere. Navzočega skladatelja je občinstvo živahno aklamiralo.

Naštudiral je operno to noviteto g. kapelnik K. Benišek prav odlično in vodil jo je z vervo. Glavni vlogi bili sta izročeni gospici Stropnicki (kraljici) in gospici Maženki Štastni (paž). Poslednja je v tej svoji vlogi na našem odru debutovala. Mlad in prijeten, zvonki njen glas

vsa človeška družba vzgoji in prenovi po načelih krščanske morale, kajti ako bomo posamezniki prešinjani od čute ljubezni, pravice in nesebičnosti, potem je še-le dogleden saj del one vesoljne sreče na svetu, za katero so stremili in streme še sedaj veliki duhovi.

Naši nasprotniki, socialni-demokratje in „Narodovci“ nas zmerjajo s „klerikalci“. Vlečejo na dan velika posestva duhovskih visokih dostojanstvenikov, dunajske antisemitske hišne posestnike i. t. d. Mi pa se ne zmenimo za taka očitanja, kažemo le na svoj program in na svoje — pozitivno delo. Tudi socialni demokratje in „Narodovci“ kažejo na svoj program, pozitivnega, za široke mase ljudstva pa ne ustvarijo v naši ožji slovenski domovini prav ničesar. Mi krščanski socialci smo si ustvarili svoja politična društva, razjašnjujemo potrebe slovenskemu ljudstvu, navdušujemo ga za svete pravice narodnega jezika; ustanovili smo si podporna, izobraževalna in konsumna društva. Ustanovili smo si stavbeno zadrugo v Ljubljani in že rasejo delavski domovi iz tal. V „Slovenski krščansko-socialni zvezi“ je že pričela poslovati delavska hranilna zadruga, da s tem navajamo ljudstvo k štedljivosti, in še marsikaj drugega, pričela se bodo zopet poljudna javna predavanja i. t. d. Kdo je zanesel agitacijo za slovensko vseučilišče med narod? Ali smo „klerikalci“ radi tega, ker vedno pridigujemo ljudstvu najskrajnejo narodno odločnost in osvojenje od tujega kapitala? Vprašamo, kje ste vi, in najste „Narodovci“ ali socialni demokratje, kaj pozitivnega storili za delavstvo?! Res je, da nas podpirajo nekateri rodoljubi, ki niso iz vrst proletarjate, s svetom in dejanjem, za to pa jim hvala, če tudi so v črni suknji.

To v odgovor „Narodu“ in vsem klevetnikom krščanskih socialcev slovenskih!

Iz državnega zbora.

Dunaj, 13. oktobra 1898.

Še nobeno državnozbornsko zasedanje ni bilo, kar obstoji avstrijska ustava, tako polno zanimivih sprememb, kakor je sedanje. Posebni značaj situacije more biti pa le tistemu čisto jasen, kateri gleda tudi spletkanje za vladnimi kulisami, in teh je zdaj videti v obilni meri.

Ko se je sešel 26. septembra t. l. parlament, je bila njegova osoda po vladi uže določena. Vlada si je postavila smer, da izključi ljudsko zastopstvo od sodelovanja pri nagodbah z Ogersko, — in da jih sama po smislu § 14. zakona z dne 21. dec. l. 1867 dožene. V tem smislu so bili pa tudi že dogovori z ogersko vlado formalno in materialno dognani. A glej čuda, v zadnjem trenutku se vzdrami obstrukcija v parlamentu in cela zbornica zahteva jednoglasno parlamentarno vršitev nagodbe. Situacija je postala popolnoma nova in za vlado nevarna. Vlada išče na vse strani sigurne opore,

je prav simpatičen. Gledališka rutina ga sčasoma ojači in zgubilo se bode danes še občutljivo laviranje in šibkost v nastavku. Gospica Stropnická je tiha umetnica brez vsakeršne usiljivosti. Ne hlepi po sijaju, morda v kvar populariteti, katera pride izvršujočemu glasbeniku povsodi prav. Muzikališki izvrši svojo ulogo korektno in hvalevredno s toplimi akcenti posebno v višji legi. Kot kralj nastopil je g. Nollí vspešno kakor vselej, drugo pri njegovih znamenitih glasovnih sredstvih niti pričakovati ni. Patetične vvodne kitice je zapel g. Rasković kot rapsodist z briljantnim glasom prav navdušeno.

Sceniški uprizoritvi so dobro poslužili sijajni raznobojni svetlobni efekti, ki jih dovoljuje nova elektriška razsvetljava. V ostalem bi pač zahtevala uprizoritev pravljiske opere večjih in bogatejših sredstev, katerih žal naše razmere ne premorejo. Grajati je pa, da ni režija niti pri sedanjem malem aparatu osebja, kar ga more postaviti na oder, zadosti trdna in vestna, da bi zabranila neljubo generalno pavzo, kakeršna se je pripetila pri premieri v prvi podobi.

Dr. Foerster.

in ni zbirčna, kakor nas uče novi koraki, nova pogajanja z Lahi. Po dogovoru mora vlada zbornici predložene nagodbe prav take spraviti pod streho, kakeršne so, t. j. brez vsake spremembe. Da se ji pa to posreči, išče z ozirom na kakovost nagodb ne samo zaveznikov, marveč vdanih slug, — ne samo viteških sobojevnikov, marveč vernih podanikov.

Ker je pa parlament prisilil vlado, da bi morala ustavnim potom nagodbe rešiti, — hoče pa ona vse zle posledke pogodb in njih odium večini zbornični t. j. desnici naložiti.

Zanimivo je tudi to, da je bila Ogerska odločno proti nagodbenemu provizoriju, a zdaj govore ogerski vladni listi uže o dopustljivosti provizorija, a to na način, ki je za našo desnico silno razžaljiv. Tako govori oholi Oger s svojim podložnim pastirjem na pusti.

Vse kar se zdaj sliši izza vladnih kulis na Dunaji in v Pešti, ni družega, nego komedija, ker sta obe vladi prepričani, da se v zbornici predložene nagodbe brez temeljite spremembe nikoli ne odobre. Ker pa vladi zahtevati sprejem nepremenjenih pogodb, kar je tembolj ne-ogoče, ker so i Mladočehi proti sedajnim nagodbam, bo vlada delala in dela grof Thun že zdaj na to, da se znebi zbornice. K temu pa naj bi jej pomagala obstrukcija, kar se tudi gotovo zgodi pri prvi priložnosti.

Danes stoji načrt, da reši Ogerska nagodbo pravilno parlamentarnim potom, a Avstrija po § 14. Da bo to mogoče, je razpust parlamenta neizogiben, in to bo najnovejša in zadnja parlamentarna sprememba. Kaj pa naša delegacija? No, to je preponižna vladna služkinja; do zdaj nič, — zdaj nič, — in v prihodnje tudi nič, še toliko si ne upa, da bi zapustila potapljačo se vladno barko, pred ko se pogrezne v razburkano politično morje, — in da bi s takim močnim korakom rešila vsaj svoj ugled in ugled slovenskega naroda.

Današnja seja je zbrala zopet poslance, ki so zvedeli, da kvotna deputacija ni v Pešti poslovala, temveč, da so delegati vrnili se brez zborovanja in seveda brez vsakega uspeha. Komedija!

Govorila sta glavna govornika: socialni demokrat Schramel in naprednjak Pergelt, o predlogi za zvišanje plač slugam, in s tem je prvo branje o tej predlogi končano. Predloga se je pa odvedla proračunskemu odseku v poročevanje v sedmih dneh. Dal Bog, da se tem potom skoraj pomaga najpotrebnejšim državljanom. Da občinstvo ne pozabi na Schönererja, vprašal je ta prav nevpeljano, je li hoče predsednik pri ministerskem predsedniku posredovati, da se odpravijo jezikovne naredbe? Predsednik mu je odgovoril, da bode o tem obvestil ministerskega predsednika. (Smeh.)

Začela se je debata o proračunskem provizoriju, za katerega je vpisanih 29 govornikov contra in 1 pro.

Sledili so nujnostni predlogi, katere so poslanci, ki so jih vložili, podpirali.

Konečno se je vršila volitev v proračunski odsek. Izmed Slovencev je bil voljen dr. Krek.

Shod avstrijskih zdravniških zbornic.

Shod avstrijskih zdravniških zbornic se je dne 10. t. m. v Lvovu slovesno otvoril. Po pozdravu došli delegatov spominjal se je predsednik prežalostne katastrofe, ki je zadela visoko vladarsko hišo in našega preljubljenega vladarja. V imenu shoda je prosil navzočega podpredsednika državnega namestništva, da blagovoli ta izraz sočutja in zagotovilo ljubezni in vdanosti sporočiti na Najvišjem mestu. Podpredsednik državnega namestništva Lied pozdravil je v toplih besedah došle delegate v imenu zadržanega namestnika grofa Pininskega (nemško), župan Lwowski dr. Malachowsky (poljsko-nemško) in deželni zdravstveni referent dr. Merunóvicz (nemško). Na to se je pričelo zborovanje.

1) Predlog zdravniške zbornice kranjske, da se izroči cesarju skupna udanostna adresa vseh avstrijskih zdravniških zbornic, se je jedno-

glasno sprejel. Adresa izroči se po deputaciji, v kateri bode zastopana vsaka zbornica po svojem delegatu.

II. Že III. shod lansko leto je sklenil predložiti ministerskemu predsedniku spomenico po posebni deputaciji, v kateri se slika žalostni položaj zdravniškega stanu v njegovi borbi za obstanek, nezadovoljnost zdravnikov o sterilnosti zdravniških zbornic, od katerih so pričakovali izdatne pomoči — a pri vladni upravi je zdravniška zbornica le peto kolo, ker jo vlada popolnoma prezira. Razne okolščine so silile, da se na letošnjem shodu ta spomenica še enkrat postavi na dnevni red. Spomenica obsega sliko propada zdravniškega stanu. Vzrok tiči: V populaciji zdravniške vede. Vsak se že ž njo peča, nastalo je nekako polovičarstvo, ki se izraža najbolje v takozvanem naravnem zdravilstvu. Zdravnikov je veliko preveč, boj za obstanek je vedno hujši. Mladi zdravniki gredo takoj v prakso ko zapuste univerzo, treba bi bilo obligatorične zdravniške prakse v bolnici. Zdravniški stan ni organizovan, zaradi tega ga drugi stanovi potiskajo v ozadje, v javnih zastopih so le redko zastopani. Da je to istina, nam je dokaz sramotno nizka plača sodnijskih zdravnikov. Najhujši udarec je pa dobil zdravniški stan, ko se je uveljavil zakon o bolniških blagajnah. Poprej je imel zdravnik opraviti s posamezniki, sedaj mu stoje korporacije nasproti in pri zdravnikih — nobene organizacije. Vlada sama prezira naš stan, ker najvišje mesto, katero zamore doseči civilni zdravnik, je mesto c. kr. dvornega svetnika, in to zamore postati samo jeden, vsi drugi imajo le naslov. Mazaštvo se javno po časopisih šopiri in vladni organi le gledajo.

Da bi se ti nedostatki odpravili, dosegli so zdravniki v Avstriji po hudem boju „zdravniške zbornice“. Nade se niso izpolnile. Zakon določa zbornicam premajhen delokrog, premajhen vpliv na vravnavo zdravstvenih razmer; ni vsak zdravnik zbornično-obvezen, čeravno izvršuje prakso, izvzeti so vsi c. kr. civilni in vojaški aktivni zdravniki. Da te izjeme ne pospešujejo razvoj zbornic, je umevno.

Pojmi o zdravniški časti se na ta način razlikujejo, ker so zdravniki, akoravno žive v tesni zvezi pri izvrševanju prakse, umetno ločeni. Deželne vlade podpirajo zdravniške zbornice, kar se pa ne more reči o ministerstvu.

Postopanje oblasti v disciplinarnih zadevah napravlja vtis, kakor da bi te ščitile zdravnike proti določbam zbornic. Principijelno jim je vlada nasprotovala v vseh zadevah tikajočih se bolniških blagajn in zavarovalnic zoper nezgode. Spomenica prosi slednjič temeljite revizije zakona o zdravniških zbornicah. Določi naj se pojem zdravnika, kdo se sme imenovati zdravnik, vsi zdravniki izvzemši c. kr. aktivni vojaški zdravniki morajo biti zbornično obvezni, javne oblasti morajo poprašati v vseh vprašanjih tikajočih se interes zdravniškega stanu zdravniške zbornice, zaslišati njih mnenje pri oddaji javnih zdravniških služb.

Zbornice odpošljejo redne člane v c. kr. zdravstveni svet; častno sodišče se loči od predstojništva, razširjenje disciplinarne pravice. Pregled zakona o bolniških blagajnah, bi li ne kazalo podržaviti bolniške blagajne in zavarovalnice zoper nezgode, ker sedanji zistem nebrojnih malih blagajnic ne more zadoščati svoji nalogi. Združila bi se lahko s podržavljenjem bolniških blagajnic ustanovitve zavarovalnice za starost in invaliditeto iz preostankov blagajnic in državne podpore.

Posvetovanje trajalo je celi dan. Debata je bila živahna, in vsi govorniki so bili v tem edini, da je sedanji zakon o zdravniških zbornicah pomankljiv, da se vlada premalo ozira na ta zakoniti zastop zdravniškega stanu, in da je treba nujne od pomoči.

Po končanem zborovanju vršil se je sestanek delegatov in lvovskega zdravniškega društva pri skupnem obedu. Prihodnji shod se bode vršil v Badnu pri Dunaju.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika 12. oktobra. Kakor vže večkrat, govori zopet v 232. šte. „Slov. Narod“ o svojih zvesto udanih, zaslužnih in edino narodnih svojih križem slovenskih dežel. Da tudi ob tej priliki ne zabi sam nase pokazati z najmočnejšim žurnalističnim elektrotokom, ter vse drugo, kar je papirnatega ali nepapirnatega izven njega vreči v smrtno senco, to je njegov „eksistenzmittel“. Najzanimivejša za nas pa je trditev, da le on in edino on dobiva z dežele izvirna poročila in dopise. (Rubrika o narodni spravi??) Kljub temu hočemo mu mi dokazati dve izvirni laži. V zgoraj omenjeni šte. poročila namreč, da se bode v bližnji bodočnosti vršilo blagoslovljenje gorske kapelice ob izvirku Bistrice. Isto pa se je vže vršilo pred dvema mesecema in njegovi so vedeli to, ker so bili k slavnosti povabljeni, a se je iz demonstrativnih nagibov niso udeležili. Ker končno poročajo o zopetnem blagoslovljenju, domnevamo, da bode isto po drugoverskem običaju, morda po luteranskem — ker to je pri „Narodu“ in njegovih najoriginalnejše. — Nedavno temu, prinesel je isti list novico, da je Neži in Janezu Jagodic pogorela hiša v Trziču pri Kamniku, dasi je ista stala v predm. Novi trg pri Kamniku. Izvirno poročilo se je tedaj glasil: An das löbl. Redaction „Slov. narod“ in Laibach. Stein den 16. 7. 1898. Dem Agnes und Johann Jagodic ist heute ein Wohnhaus abgebrannt in Neu-marktl b. Stein. V Trziču sicer ne vidimo od tod, a „Narodovo“ originalnost, razložimo še na večjo razdaljo.

Odkar so nas zapustili ptujci, zvedeli smo, da imamo zopet v naši občini avtonomno upravo. Imeli smo namreč preje jedno leto županski absolutizem, potem nekaj mesecev upravo pod vladnim zastopnikom. Jednoletno kvatro pa smo že zopet toliko srečni, da gledamo izvoljenemu županu v oči. Žal, da je slednji odlašal s sklicanjem prve seje toliko časa, da mu je kot poročevalcu med kupom ulog in nujnih predlogov, mesto stvarne rešitve istih — nastala — na površju opravkov za jutri — mestna godba. Da bode godba zatopila mnogo glasov, ne dvomim, a pred godbo se jih bode čulo tudi mnogo.

Ob Sočinih bregovih. Izvirni dopis. Gosp. nadzornik V. Kumar v Tolminu, je že zapustil svojo službo ter se je preselil zopet v Gorico. Ker je predsednik okrajnega šolskega sveta sam delal in v zadnjem času vse šolske zadeve sam reševal, vsled česar je gosp. nadzornik ostal brez dela, zato je ta vložil prošnjo, da bi ga odslovili. Prošnja je bila tudi uslišana in g. Valentin je zopet na svojem starem mestu v Gorici, kjer počaka še nekoliko mesecev in potem pojde v pokoj. Reči moramo, da taki čudni dogodki v šolskih krogih niso prijetni ni za enega, ni za drugega. Nočemo siliti stvarjem do dna, ker marsikaj je skritega. Toliko pa lahko rečemo, da po tej poti se ne pride daleč. G. Valentin Kumar je obče znan kot mož stoječ na svojih nogah. Napak pri učiteljih ni pokrival, pa tudi na zgorej svojega mnenja ni skrival. Mislimo, da s tem smo vse povedali. Obžalujemo!

V Gorici nekateri pridno zalezujejo vozniške iz hribov, kam hodijo kupovat blago. Nekateri trgovci želijo, da bi se vsi držali „Svoji k svojim“. Kolikor se da, vozniki in trgovci na deželi to tudi delajo. Rekel sem „kolikor se da...“ Res je pa tudi, da nekateri to geslo silno zlorabijo in izkoriščajo. Zato pa ne smemo čuditi se, da se vsi Slovenci tega gesla ne držijo. Dopisnik sam ima hude slučaje v rokah. Taki slovenski trgovci, ki zlorabljajo sedanji položaj in na račun narodnosti veliko grešijo, nam veliko več škodujejo, kakor marsikateri zagrižen laški trgovec. Zaradi teh je „bojkot“ prenehal in več ali manj so nekateri ostali stari. Pošteni slovenski trgovci pa prav izvrstno shajajo in ljudje trumoma k njim zahajajo. Poštenost v trgovini, ta je prva in temelj geslu: „Svoji k svojim.“

Pretekli teden je obiskal našega knezonadškofa škof iz Vicenze monsignor Ferruglio. V

sredo preteklega tedna odpeljal se je naš knezonadškof v Rožace unkraj Idrije v Italiji, da bi vrnil obisk videmskemu nadškofu. Spremil ga je poleg kapelana tudi prof. Alpi —.

Preteklo nedeljo je imel zlato mašo stari kapelan pri Sv. Ignaciju „Sior. Prefrancesch“ Franc Zoratti. Pri isti cerkvi slušbuje kot kapelan že nad 40 let. Mož je v Gorici posebno znana oseba. V Gorici ima več hiš in je baje zelo premožen. V mestno stareinstvo je bil večkrat izvoljen, ker je bil izvestni gospodi po okusu. Za to mesto menda se ni nikdar pogajal; magistrat ga je hotel imeti bolj zaradi „figure“ češ, saj nismo taki liberalci, kakor nas klerikalci slikajo. Ta izvolitev je bila bolj nagajivost nepolitični gospodi pri „Leco“. Sicer pa, g. „Prefrancesch“ ni posebno uganjal politike. Tudi ne moremo trditi, da je kaj Slovencem kazal rogove. Mož je imel druge skrbi — in ni imel časa na to misliti.

Naše učiteljstvo se oglašja, ker je premalo plačano. Res, revna plača! — Žal, upanja ni še za boljše. Čudno je, da laški učitelji mirujejo in križem roke držijo ob času volitev v Furlaniji. Ko bi imeli le polovico toliko eneržije, kakor na slovenski strani, mogoče, da bi šlo. Vse kaže, da tudi furlanske učitelje tlači grofovsko — mora. V Furlaniji je grof vse — učitelj kolonij. Pri cerkvi ukaže — grof; pri krajnem in okrajnem šolskem svetu — grof; v županstvu — grof, pri kmetu — grof in končno pri učitelju tudi — grof. Pred furlanskimi grofi, mora vse molčati, cerkev, šola, kmet! Poljska žlahta in pa naši furlanski grofi — so jednaki.

Iz zlate Prage, 11. oktobra. In zopet je bilo veselo snidenje in zopet je bil lep večer dne 8. t. m., ko je imela delavna češka podružnica „Slov. plan. društva“ svoj prvi poučno zabavni večer! Med udeležniki smo opazili poleg navadnih svojih znancev in znank tudi letošnjega rektorja češkega vseučilišča dr. Reinsberga, vseučilišnega profesorja dr. Heyrovskega itd., kar dokazuje, koliko zanimanje vlada v čeških krogih za to važno podjetje. Podružnični predsednik prof. dr. Chodounský je pozdravil vse udeležence, zlasti pa zopet v domovino se vrnivšega, nam Slovencem iz Ljubljane dobro znanega K. Hoffmeistera, sedaj profesorja praškega konservatorija, ter slovenske dijakke, nato pa je imel zanimivo predavanje: Z ozračja slovanskih Alp. Pripovedal je med drugimi, kako je zatiran slovenski živel na Koroškem, kjer so naznanila na občinskih deskah samo nemška, na šolah napis nemški „Volkshule“; dalje nam je opisoval, kako so se morali češki turisti na noč ogniti v neki koči nemškim nadležnežem itd. — Prof. K. Hoffmeister, burno pozdravljen, je zaigral nekaj slovanskih komadov, naš rojak g. Germ pa je s spremljevanjem klavirja zapel nekoliko slovenskih in hrvatskih pesni. („Po jezeru“, „Pridi Goranjci“, „Domovina“ . .)

Spominjali smo se na tem večeru tudi zašluženega župnika Aljaža, odposlavši mu v pozdrav več razglednic. Češka podružnica name rava izdati turistiško terminologijo in zemljevid. Vsak nasvet in migljaj dobro došel!

Tako deluje podružnica v istini v zmislu dejanske češko-slovenske vzajemnosti. Neki slovenski dnevnik — mimogrede omenjamo to — pa umeva dejansko to vzajemnost malo drugače!

Politiški pregled.

Interpelacije slovenskih poslancev. Drž. poslanec Žičkar in tovariši so interpelovali v drž. zboru trg ministra, zakaj poštna direkcija v Gradcu prestavlja slovenske uradnike med Nemce, med Slovence pa pošilja slovenščine nevedše uradnike in če misli te nečuvane razmere odpraviti. — Dr. Gregorčič in tovariši so vprašali z ozirom na znano obravnavo „Soče“ pred goriškim dež. sodiščem, ako je pravosodni minister pripravljen stvar korenito pregledati in storiti potrebno, da se bode v Gorici v sodni dvorani jezik v področju okr. sodn. v veliki večini se nahajajočega slovenskega prebivalstva upošteval, kakor mu gre. — Slovenska delega-

cija je vložila po prelato Einšpielerju ostro interpelacijo zaradi zabranitve slovenskega jezika pri sodišču v Rožeku na Koroškem.

Grof Thun se pogaja z Italijani! Ta vest globoko ironizuje megleno postopanje „Slovanske krščanske narodne zveze.“ O pogajanjih se ne ve nič jasnega, ker so Italijani modrejši nego nekteri slovenski poslanci, ki klepetavo zaupajo vse tajnosti židovskim poročevalcem. Italijani še to, kar se z ministri pogajajo, taje, slovenski listi pa radi ljubega strankarstva že naprej bobnajo, da se bodo naši poslanci pogajali in kako bodo glasovali, predno se kaj zgodi. Na ta način Slovenci ne moremo imeti veljave na zgoraj!

Kvotni deputaciji. Oger. kvotna deputacija je vzela na znanje predlog avstrijske deputacije namreč kvoto 38 : 62. Protipredlog vroči ogerska deputacija pismenim potom. Pogajanja so pretrgana. Nadaljevala se bodo morda prihodnji teden. Govori se, da so se ministri dogovorili glede nadaljnjega trimesečnega nagodbenega provizorija. S tem se ob jednom podaljša sedanja kvota.

Nagodbeni odsek. Z Dunaja se nam poroča: Desniški člani nagodbenega odseka so pri trdili temu, da se ta odsek razdeli v tri pododseke z 12 člani. Prvi pododsek velja za bančno valutno vprašanje, načelnik mu je vitez Berks, drugi za carinsko in trgovinsko zvezo, načelnik grof Dzieduszicki, in tretji za konsumni davek, načelnik grof Zedwitz. Slovansko krščansko-narodno zvezo v teh odsekih zastopajo posl. Berks, Laginja, Šuklje in Wachnianin. Poročilo o bančnem in valutnem vprašanju sestavi posl. Milevski, o carinski trg. nagodbi posl. Kaftan. V vsakem pododseku je 8 desničarjev in štirje levničarji. Poročilo o prepustitvi 10 in pol mil. gld., ki se iz dohodkov države razdele med posamezne kronovine, ima posl. Šuklje, poročilo o davku za sladkor Rutovski, o pivu Schwarz in o žganju Kolb.

Iz državnega zbora se poroča: Falkenheynova skupina se namerava spojiti z nemško katoliško ljudsko stranko. — Poslanec Robič je utemeljeval v četrtek nujnost predloga glede bede povzročene na Štajarskem po povodnji in toči. Toplo ga je podpiral poslanec Žičkar.

Položaj med nemškimi strankami v Avstriji se nikakor neugodno ne obrača za Wolfce. Z umetno gonjo po časopisju, s hujskanjem občinskih zastopov in volilcev — poslance, ki niso bili za obstrukcijo, napadali so na cesti — dosegli so, da so se nekateri poslanci pričeli batiti za svoje mandate, „ker so izdali koristi Nemštva“. Iz nemške nacionalne stranke, ki se ni povse priklopila Wolfcevu kričastvu, jo je že popihal njen soustanovnik dr. Ernst Bareuther. Zaupni možje nemškonac. stranke na Štajarskem se bodo zbrali na posebnem shodu. V Hebu zborujejo 23. oktobra Schönererjanci. Napovedal se bode boj na nož tistim Nemcem, ki niso z njimi.

Sodni minister in sodniki. Sodni minister izdal je naredbo, s katero pozivlja sodniški stan, naj se ne peča s politiko, in ne kaže svojega zanimanja za eno ali drugo političko mišljenje. Naredba je nekako v nasprotju z zakonom o osebni prostosti in o politički prostosti sodnika, — in se ni sodniškemu stanu nikakor priljubila.

Skupščina stranke prava na Sušaku. Hrvaška stranka prava je sklicala dne 12. t. m. svoje pristaše v skupščino na Trsat. Letos je bila ta skupščina zanimiva že zavoljo tega, ker se je pri zadnjih volitvah pravaška stranka zelo okrepila in ker je v parlamentarni taktiki ostavila svojo izključnost nasproti neodvisni narodni stranki, ki se skuplja krog „Obzora!“ Hrvaška opozicija je združena v jednom zborničnem klubu, kateremu načeluje biser mož dr. Aleksander pl. Bresztyenski. A letošnja skupščina je imela za nas Slovence še poseben pomen. Vdeležili so se je izmed Slovencev: Kanonik Kalan, dr. Krek in dr. Brejco, ki so se v imenu kat. narodne stranke postavili na hrvaško pravno stališče. Poslanec Kalan, ki je bil na shodu izvoljen podpredsednikom, je omenjal, da ogromna večina na Kranjskem, zjedi-

njuje simpatije s hrvatsko stranko prava, ker jo vodijo iste tri ideje, namreč: ideja krščanstva, katero je tako lepo povdarjal predsednik shoda, ideja hrvatskega drž. prava, ki je zmožna na jugu države osnovati branik proti izdajalcem in ideja gospodarske organizacije, ki bode narodu zopet donesla politično svobodo. Danes še ne moremo presojati ogromnih posledic, ki jih ima ta izjava. Samo svoje prepričanje naj izjavljamo, da po naši sodbi res jedino le višja politična ideja more ozdraviti naše materialne razmere. In za nas ni druge velike politične ideje, nego zveza s Hrvati. Pogumen je nastop imenovanih gospodov; velepomisljiv je, a svoj pomen bo dobil še-le, ko se bo za njihovo izjavo postavil ves slovenski narod. To želimo.

Nemški obrtniški shod se je vršil 9. oktobra v Celovcu. Kak je bil ta „Gewerbetag“ kaže to, da je pozdravil nemško-nacionalno zmago v Gradcu in se izrekel za obstrukcijo v državnem zboru. Udeležba je bila slaba.

Ulični napisi v Pragi. Praška občina je zabranila nekaterim hišnim posestnikom napraviti na hišah nemške ulične napise. Posestniki so se pritožili, a upravno sodišče je določilo, da spada naprava uličnih napisov v avtonomne pravice občine. Ljubljanski občinski svet je imel premalo poguma, zato se na uličnih napisih ne kaže slovensko lice Ljubljane.

Izjemno stanje v Galiciji se je odpravilo zopet v 10 okrajih. V 23. okrajih izjemno stanje še ni odpravljeno.

Proti hujskaštem iz Nemčije, ki prihajajo na shode v Avstrijo, namerava vlada baje odločno postopati.

Vse za Ogersko! Časopisje se peča s tajnima ukazoma podadmirala Spauna, ki določata, naj se pri naročilih ozira odslej v podvojeni meri na Ogersko. O tem se je interpelovalo v drž. zboru.

Pradomovino Madjarov je grof Zichy šel iskat na Kitajsko. Menda je med Kitajci na pravem sledu.

Sv. oče je francoskim romarjem dejal mej drugim: „Če bo demokracija krščanska, bo prišla domovini doba miru, blaginje in sreče. Če pa se uda revoluciji in socijalizmu, bodo prve posledice sužnjost, beda, propast!“

Kongres proti anarhistom bode baje določil: 1.) Zatarejo naj se vsi anarhistični časopisi; 2.) Izženo naj se tuji anarhisti; 3.) Skupno naj se postopa proti vsem anarhistom.

Nemški cesar roma v sveto deželo. Predno je šel, je odpoklical svojega poslanika pri Vatikanu Bülowa. S tem je hotel demonstrirati proti govoru sv. očeta, katerega je imel, ko so se mu prišli Francozje zahvaljevati, da je potrdil pokroviteljstvo Francije nad kristjani v sv. deželi. Sveti oče je v svojem govoru vnovič povdarjal zasluge Francozov za sveto deželo, to pa ni dišalo nemškemu cesarju, ki bi rad protektorat izvojeval za Nemčijo. Na mesto Bülowa pride energičnejša moč. Berolinsko časopisje se prepira o tem, ali bode stroške za potovanje plačala nemška država ali pruska. Naš cesar si slička potovanja plača sam. Dne 13. t. m. se je nemška cesarska dvojica sešla v Benetkah z italijansko kraljevo dvojico. Potovanje se vrši pod senco bajonetov. Sosebno v Italiji je vse kolodvore zaprlo vojaštvo. Nemški cesar se ne boji samo Boga, ampak tudi anarhistov.

Nova okrožnica sv. očeta bode pojasnjevala, da je vsak poskus za razoroženje držav brez uspeha, ako se veri ne da večjega vpliva v javnem življenju.

„Bismarckovih spominov“ bodeta izšla v novembru dva zvezka.

Po vojski. Gotovo je, da Španija prepusti zedinjenim državam ameriškim Portoriko in Kubo. Kubo so ameriške čete zasedle 11. t. m. Popolno upravo Kube bodo Amerikanci prevzeli 1. decembra, Portorike pa tekom oktobra. O Filipinih se še ni določilo.

Kreta. Turške čete bodo ostavile Kreto okolu 20. t. m. Admirali bodo takoj pričeli s presnovo uprave. Sultanova želja, naj bi ostalo vsaj nekaj turških vojakov na Kreti, se nikakor

ne bode izpolnila. Velevlasti imajo sedaj na Kreti 11.000 mož.

Zoli so prodali pohištvo, ker ni plačal globe 30.000 frankov, na katere je bil obsojen.

Na Kitajskem je vlada zatrla vse kitajsko časopisje. Kraljica ostro preganja vse, kar želi modernih reform.

Domače novice.

Slovenske občine na noge! Poslanci naši plavajo med vladnimi obljubami. Da ne ostane pri obljubah, treba je zahteve poslancev odločno podpreti. Sedaj je čas, da povzdignejo vse slovenske občine glas, da zahtevamo slovensko vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani. Vzglej naj nam bodo nemške občine, ki najmanjši politični dogodljaj tolmačijo s svojimi resolucijami. Slovenski župani in uplivni možje po deželi, pojdite takoj na delo in skrbite, da se prihodnji teden iz vseh slovenskih občinskih svetovalec začuje klic: Dajte nam vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani! Če vlada ne bode upoštevala te vzdušne zahteve slovenskega naroda, potem vedo naši poslanci, kaj jim je storiti.

Osebnosti. Na mesto g. K. Hoffmeistera je pri „Glasbeni Matici“ v Ljubljani imenovan g. Josip Prochazka. — Dne 12. t. m. sta bila na graškem vseučilišču promovirana gg. Viktor Gregorič doktorjem vsega zdravilstva in Fran Cvetko doktorjem prava. — V Konjicah se bode nastanil nov slovenski zdravnik g. dr. Fr. Jankovič. — V Kranju je včeraj umrl gosp. Tomo Pavšler, svetnik trgovske in obrtniške zbornice, trgovec in posestnik, star 76 let. Bil je upliven narodnjak, vedno zvest staremu slovenskemu programu. Žalujoči rodovini naše najiskrenejše sožalje!

Modrost slovenske politike. Pretekli teden so se slovenski časniki pričakali za vprašanje, kdo bode minister. Gotovo je le to, da nam tako pisarjenje, kakor smo je morali brati, Slovincem ni koristno. Vzemimo le, da se je „Slovenec“ potegnil za Povšeta, „Narod“ za kulisami skuhal dr. Ferjančiča in potem pisal, da je Povše ministru tako podoben „kakor pečen krompir fazanu“ in drugod so imeli še kake druge želje. — Kaj si misli grof Thun pri takih otročarijah, da ne rečemo v stilu „Slov. Naroda“, „oslarijah“.

Plakat naj si da natisniti urednik „Slov. Naroda“ z debelimi črkami, ter naj ga obesi v svoji pisarni. Na njem naj stoji tiskano vprašanje: Kdo je sokriv, da nam je preslavni dež. šolski svet odvzel že dovoljeno paralelko III. razreda na slovenski gimnaziji v Ljubljani in odprl še jeden razred na nemški realki? Kdo je sokriv, da ima nemška realka svojega zastopnika v dež. šolskem svetu, pet kranjskih gimnazij pa nobenega? Odgovor: Tega je sokriv dr. Schaffer, katerega smo volili mi narodnjaki, kot zastopnika naših teženj v deželni šolski svet! Vsak dan naj dr. Tavčar jedenkrat ta plakat prebere, potem bode nehal pisati jeremijade o našem dež. šolskem svetu v „Slov. Narod“.

Čedne naslove daje organ narodne inteligence raznim listom. Nedavno je pisal „Slov. Narod“ o „Eduinosti“, da je ta list „infamen“, „perfiden“, „klepetav“, da z lažmi slepari javno mnenje. „Eduinosti“ se je radi te elegantne pisave po pravici pokadilo, a nam, ki poznamo razmere, se ne zdi čudno, da ima „Narodov“ pisec tako naglo na jeziku besedo — slepar.

Župan Hribar in „Narod“. „Eduinost“ je te dni pisala proti „Narodu“ zaradi izreka, da Slovenci prav lahko shajamo brez duhovnikov, rekoč „izhajali bi že, toda — na narodnih grobeh“. Pri tem kliče „Eduinost“ za svedoka župana Hribarja. Za Boga, brate! Ali ne veš, da ima župan Hribar „Narod“ za svoj „Leib-žurnal“? V Ljubljani smo prepričani, da bi „Narod“ nikdar duhovnikov tako ne vrtal, ako bi ne bil Hribar z njim zadovoljen.

Za slovensko vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani so sklenile peticije občine Mislinje, Verhe, Št. Ilj, Št. Vid, Šmiklavž. Zahtevale so tudi slovensko klicanje postaj in slovenščine zmožne uradnike pri novi železnici Spodnji Dra-

vograd-Velenje. Slava zavednim štajarskim občinam! Kako je pač vse drugače na Kranjskem.

Srgjana pl. Tucića jednodejanka „Povratek“ je našla na našem odru, proizvajana ta teden dvakrat, lep uspeh, pisatelj sam prisrčen sprejem. Radi odsotnosti našega stalnega dramskega referenta označimo danes proizvajano dramo le na kratko kot delo, ki je zanimivo in krepko osnovano. Dejanje se razvija hitro, dikcija je realistiška in bi zadela gotovo vselej zaželjeni učinek, da bi se znali naši igralci vglobiti v resnost situacije in da bi vedeli ločiti surovo od naravnosti. Le preradi zaidejo na komedijo. Popolnoma je ugajal g. režiser Inemann kot Dako, g. Prejac pa kot delavec Ivan le v dramatiških afektis, med tem ko se mu lahki konverzacijski ton ne posreči. Tudi gospica Ogrinčeva (Jela) je prišla le v efektu do veljave. Nadarjenosti s tem nikakor ne odrekamo.

Slovensko gledališče. Opozarjamo na današnjo predstavo. Peli se bode dve slovenski operi, delo g. Viktorja Parme „Stara pesem“ in „Ksenija“. V torek se bode ponavljala zanimiva burka „Martin Smola“. Prihodnji petek gostuje gospa Boršnik v „Fedori“, jutri teden se predstavljajo zopet „Jurčkove sanje“, 27. in 28. t. m. opera „Marta“.

Krasno znamenje. Posvečano nebeški Kraljici, je dal postaviti zidarski mojster gosp. Avgust Repič nasproti svoji hiši na ovinku Kolezijskih ulic v Trnovem. Na vzvišenem stolu, pod katerim se blesti primeren napis, dviga se nebes Kraljica z božjim Detetom. Znamenje, ki je preko 4 metre visoko in lično s ploščevino pokrito, oklepa lepo izdelana železna ograja. Marijin kip je jako ljubko osnovan iz kamenene snovi. G. Avgust Repič ga je kupil na jubilejski izložbi na Dunaju. Kamenarsko delo je fino izvršila trdka g. Ign. Čamernika. Znamenje se slovesno blagoslovi jutri dne 16. t. m. o polu 4. popoldne.

Demonstracije v „Zvezdi“ se bodo zopet razpravljale 18. novembra. Najvišji sodnijski in kasacijski dvor je ugodil ničnosti pritožbi bivšega drž. pravdnika Pajka glede Franca Milavca (§ 431 ozir. §§ 8, 411 k. z.). Janeza Miklavca in Alojzija Luknerja (§ 23 tisk. zak.) in Janeza Jerine (§ 81 k. z.).

Podelitev jubilejske spominske kolajne. Poveljništvo c. in kr. nadomestnega batalijonskega kadra št. 17 vabi dne 2. decembra vse v Ljubljani stanujoče rezervno moštvo 17. pešpolka k slovesni podelitvi spominske kolajne povodom 50letnega vladanja našega cesarja. Dotičniki, ki se žele te slavnosti udeležiti, naj se blagovolijo do 30. oktobra t. l. pri zgornjem poveljništvu v sv. Petra vojašnici zgledati.

V Št. Vidu nad Ljubljano nameravajo graditi vodovod.

Gimnazijsko kapelico v Kranju bode dne 24. t. m. slovesno blagoslovil knezoškof dr. Jeglič.

Občinski odbor goriški in cerkev. V zadnji seji goriškega obč. sveta je stavil svetovalec Seppenhofer županu nalog, da mora preskrbeti, da se bode odslej pri sv. Antonu pelo izključno le v italijanskem jeziku, dalje se imajo po vseh goriških cerkvah oklici in dr. vršiti edino le laški in don Tomsigov naslednik pri sv. Antonu mora biti Italijan. Nadejamo se, da se bode ordinarijat odločno postavil po robu toliki predrznosti goriških Lahonov!

Blažu Kocenu slavnemu kartografu, rojenemu v Poniklu na Štajarskem, bode odkrilo jutri spomenik ondoto „Kmetijsko bralno društvo“. Pelo bode „Slovensko pevsko društvo“ iz Celja.

Sadni trg v Ljubljani bode po sklepu kmetijske družbe tekom prihodnjega meseca, in sicer za namizno sadje. Ta trg ima namen, pripomoči sadjarjem do ugodnejih cen, konsumentom pa do nabave lepega in primeroma cenega sadja.

Radi demonstracij v Trstu in okolici je zopet nekaj oseb obsojenih. Hudo so pritisnili Slovence Renerja iz Sežane in Skomina iz Sežane. Prvi je dobil 5, drugi 10 mesecev ječe. O. toženi trije Lahi — jeden italijanski podanik — so bili rešeni obtožbe. Slovenski gostilničar „pri petelinu“

Anton Vodopivec pa je dobil 6 mesecev težke ječe poostrene s postom. Priletel je nanj kamen iz laške telovadnice ter ga ranil na roki. Razburjen je vrgel nazaj kamen, ki je pa odletel v ulico v kateri ni bilo žive duše.

Iz Novega Mesta se nam piše. Često sem imel priliko po raznih plačilnih nalogih in razglasilih s povsem slovenskim tekstom opazovati samonemški uradni pečat pri c. kr. novomeškem okrajnem glavarstvu: „K. k. Bezirkshauptmannschaft Rudolfswert.“ Povpraševal sem okoli, a poizvedel sem, da dvojezičnega uradnega pečata tukajšno c. kr. glavarstvo niti nima, ker bi bil seveda popolnoma odveč po mnenju merodajnih faktorjev. Naj ostane i to pribito, saj se zrcalijo v tem dovolj jasno tužne razmere, v kojih živimo! Kam še pridemo? Želimo, da bi se tudi v tej zadevi učinil prej kot možno preokret, osobito sedaj, ko živimo v eri preosnovitve samonemških poštinih pečatov. Slednji čas je pač, da zavzame slovenščina tudi pri c. kr. okrajnih glavarstvih na Kranjskem ono mesto jednako pravnosti, katero ji po narodnem pravu pristaja.

Svoj pogreb je videl v neki koroški bolnici slovenski kmetski fant. Sestre ga že dolgo let niso videle. Ko so izvdele, da je hudo bolan, prišle so ga v bolnico obiskat. V bolnici pa je bil bolnik, Nemec z istim imenom. Strežniki so peljali sestri k Nemcu. Sestri ste se čudili spremenjenemu obrazu, in da „brat“ ne zna več nobene slovenske besede. Čez nekaj dnij je dozdevni brat umrl. Jokajoč ste šli sestri za mrtvaškim sprevedom. Ta pogreb je videl iz oken bolnice njih pravi brat. Vprašal je koga neso in strežniki so mu povedali, da brata jokajočih sester. Ko ste sestri zvedeli za pomoto, spremenili ste žalost v veselje.

Celovski Slovenci se shajajo vsako sredo ob 1/2. uri zvečer v gostilni hotela „pri Sandwirtu“, kjer imajo odmenjeno svojo klubovo sobo, prva vrata pri vhodu na desno. Slovenski gosti, ki dohajajo po opravkih v Celovec, so vedno dobro došli.

Progasto hijeno je ustrelil dne 9. t. m. na Kranjskem v Rašici, kateri lov ima v zakupu baron Lichenberg, župan Aleš. Hijena je pred 6 meseci ušla iz menažerije Schulze v Ljubljani. Baron Lichtenberg je žival podaril kranjskemu muzeju.

Shodi. Javen shod sklicuje deželni poslanec goriški dr. Henrik Tuma za jutri ob 2. uri pop. v Mislečah. Govorilo se bode o našem gospodarskem in političnem položaju, dalje o organizaciji po društvih in zadrugah. — Dne 23. oktobra bode v Jarenini na Štajarskem shod ondotnega političnega in gospodarskega društva. Poročala bodeta g. poslanec Robič in g. kaplan Gomilšek.

Nemške šole v Celju so dobile 1600 mark iz Monakovega!

Železnico v Krško dolino na Koroškem so slovesno otvorili dne 9. t. m.

Imenovanje. Okrajni živinozdravnik g. Artur Folakowski je imenovan veterinarim koncipistom pri deželni vladi, ljubljanski mestni tržni komisar g. Hugon Turk pa drž. okrajnim živinozdravnikom.

Nova civilna pravda. Spisal praktičen jurist. 46 strani. Članki, ki jih je pred tedni pri našal o novi civilni pravdi „Slovenski List“, so v tej knjižici ponatisnjeni. Kogar zanima poučiti se o stvari, priporočamo mu te temeljite sestavke. Cena 10 kr. Naroča se pri uredništvu „Slov. Lista“.

Darovi. Za „Našo Strašo“ nam je poslal č. g. Ivan Krst. Trpin, kaplan v Šmartnem pri Litiji 50 kr.; za „Družbo sv. Cirila in Metoda“ isti gospod 1 gld.

Društva.

„Glasbena Matica“ priredi v teku sezije 1898/9 pod vodstvom gosp. prof. Mateja Hubada štiri koncerte v abonement. Prvi — na spomin Nj. Veličanstva rajne cesarice Elizabete — bo dne 19. novembra t. l. in ima na vspeh: Beethoven: „Žalobna koračnica“ in simfonije „Eroica“ in Mozart: „Requiem“. V ostalih treh koncertih se bodo proizvajale „Srbske narodne

pesmi“, Čajkovskij: Simfonija, Hubad, „Narodne pesmi“, nova serija, in prireditve starih slovenskih cerkvenih pesmij (iz 16. in 17. stoletja) ter Dvořák: „Ljudmila“, oratorij za veliki orkester, soli in zbor. Vspored vsem večerom bo zanimiv, kratek.

Sola za zborni petje začetnikov, otvori letos „Glasbena Matica“. Gosp. Matej Hubad, ki je dve leti z velikim uspehom vodil tečaj za zborni petje na dunajskem konservatoriju, je porok, da bo ta pevška šola tudi pri nas dobro uspevala. Namen „Glasbene Matice“ je, vzgojiti za svoj lastni in za druge zборе izurjenih pevcev. Vpisuje se v nedeljo 16. t. m. od 11. do 12. ure v pisarni „Glasbene Matice“ ali pa pismeno. Plača se članarina (2 gld. na leto) in 1 gld. učnine na mesec.

Zaveza slovenskih požarnih bramb za Spodnje Štajarsko je dovoljena. Občni zbor bode 30. oktobra v Žalcu. Taka „Zaveza“ bi bila potrebna na Kranjskem, da bi povsod zginila nemška komanda.

Predsedstvu „Naše straže“ smo poslali danes imenik 44 novih društvenih članov. Na dejamo se, da se bode ganilo tudi predsedstvo in pričelo odločno akcijo. Člane vsprejemajo vsi slovenski listi.

Razne stvari.

Naš cesar je danes odpotoval v Gödölö.

Umor naše cesarice pred porotniki se bode razpravljal v prvih dneh novembra v Genevi. Dne 3. nov. je na vrsti Lucheni, za njem pride pred sodišče Martinelli, ki je napravil pili držaj; Siva, ki je vedel, kaj Lucheni namerava; Galducci, ki je javno hvalil zločin; Romboli in Gino, ki sta hvalila in slavila Luchenija kot junaka.

Spomenik cesarici Elizabeti v Genevi bode postavil princ Orleanski, katerega je Lucheni prvotno nameraval zabosti, a je princ pravočasno odpotoval. Kip bode kazal cesarico v žalobni obleki z rožo v rokah.

Nova znamenja za odhod vlakov bodo dajali počenši s 2. novembrom železniški službenci z neke vrste piščalko, odpade pa dose-danji klic „Abfahrt“. Mesto „Fertig“ se bo dalo potrebno znamenje z roko, zastavico ali svetilko.

V Spletu dobé stalno hrvatsko gledališče. Ravnatelj mu bode v Ljubljani dobro znani hr-vatski igravec g. Dragotin Freudenreich.

Kongres avstrijskih notarjev se je vršil 10. t. m. na Dunaju. Razpravljal je o varstvu stanovskih koristi, o spremembi notarskega tarifa in poslovnika.

V okolici Sinja bil je 10. t. m. zopet strašen potres. Kar se je od prvega potresa popravilo, je deloma razrušeno.

Državni izdatki v Avstriji so znašali leta 1888 — 538, l. 1898 pa 748 milijonov.

V Parizu je štrajkalo te dni okolu 60 000 delavcev. Vojaštvo se je v Parizu moralo pomnožiti.

Na dunajskem vseučilišču se je na filozofično fakulteto vpisalo 40 slušateljic.

Najnovejše vesti.

Telefonično poročilo. Dunaj, 14. oktobra. Danes so prišli v državni zbor odposlanci kranjske odvetniške zbornice in sicer gg.: dr. Mosche, dr. Krisper in dr. Majaron, da so izročili zbornici protest zoper izključenje slovenščine pri Graškem nadsodišču ministerskemu predsedniku.

Thun je obsojal postopanje višjega sodišča in v nadaljnjem pogovoru pripoznal veliko pomanjkanje uradniškega naraščaja za Slovence, vendar pa odklanjal za sedaj ustanovitev vse učilišča v Ljubljani ter se izrekel za sedaj tudi proti nadsodišču v Ljubljani, ker bi se s tem historična ednota Štajarske rušila.

Vse je kazalo, da je Thun o naših razmerah nezadostno poučen. Ko mu je deputacija eno in drugo pojasnila, dejal je, da bo ta vprašanja nadalje premišljeval, ker je spoznal, da je treba pravičnosti za vsako narodnost.

Tudi je danes prišlo odposlanstvo vseslovenskega odvetniškega in notarskega shoda in sicer gg.: dr. Sernec, dr. Gregorin in notar Plantan, ki so v zbornici dobili avdijenco pri pravosodnem ministru, ministerskem predsedniku, finančnem in trgovskem ministru.

Vsakemu so izročili obširno spomenico s popisom krivic, ki se Slovincem in Hrvatom gode na polji pravosodja, notranje, finančne in pošlne uprave glede ravnopravnosti in imenovanja uradnikov. Ministri so spomenice vzprejeli in si dali razmere od posameznih govornikov pojasnjevati.

Posebno, jako obsežno tiskano spomenico za ljubljansko vseučilišče je dr. Majaron v imenu vseučiliškega odbora izročil slovenskim poslancem. Spomenico je načelnik „Zveze“ Povše oddal tudi načelništvu češkega in poljskega kluba. Popoldne so isto peticijo gg. Povše, dr. Ferjančič in dr. Majaron izročili Thunu in pa naučnemu ministru.

„Zveza“ je imela popoldne razpravo o utisih, ki sta jih dobili deputaciji odvetnikov. Radi tega se je stališče „Zveze“ proti vladi jako poostriilo.

Nezadovoljnost v desnici postaja vedno večja. Mladočehi se še niso odločili, da bodo glasovali za nagodbo. Katoliški narodni poslanci niso osamljeni, kakor „Narod“ piše, v „Zvezi“ stoji večina za njimi, in razven zveze imajo tudi zaveznike. Ne preostaja nič drugega, kakor opozicija in le določili so si rok,

V državnem zboru je včeraj grof Thun odgovarjal na interpelacijo kršč. soc. Schreiberja, na kako stališče se je postavilo ministerstvo za vnanje stvari ozirom na mirovni predlog ruskega carja. Avstro-ogerska vlada je simpatično pozdravila načrt in je pripravljena pospeševati ga.

Na interpelacijo glede proti italijanskih izgredov v Poreču je dejal, da niso bili narodni, ampak so posledice napetosti med imovitimi in siromaki. O Trstu je dejal, da se ne sme prezreti okolnosti, da so tam med tem ko je bila vsa Avstrija zavita v globoko žalost vsled strašnega dogodka v Genevi — prirejali veselice, z čemer je bilo najgloblje užaljeno čutstvo lojalnosti in udanosti do vladarske hiše. Skrbeti hoče z najstrožjim postopanjem, da se ne bodo ponavljali taki dogodki.

Razpravljalo se je potem o budgetnem provizoriju. Govorili so liberalu d' Elvert, veleposestnik Grabmayr, soc. dem. Rieger. Sledila so utemeljevanja raznih nujnih predlogov in interpelacije. Pri prihodnji seji v torek pride na vrsto obtožba ministerstva radi izjemnega stanja v Galiciji.

Dr. Kathrein je postal načelnik nemške katoliške ljudske stranke.

V Parizu so baje prišli na sled veliki vojaški zaroti, ki je hotela v protirepublikanskem smislu, danes, ko vojnega ministra ni v Parizu, poskusiti naskok na vlado.

VABILO

na

DRUGO GLAVNO SKUPŠČINO

društva „Gospodinjstva šola“

☞ v Ljubljani, ☞

ki se bode vršila

v četrtek, dne 20. oktobra t. l. ob šestih zvečer v društvenih šolskih prostorih na Rimski cesti (nova Gorupova hiša), s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo predsednice, tajnice in denarničarice o prošli društveni letni dobi.
2. Volitev v odbor.*)
3. Razgovor o ustanovitvi dnevnih kuhinjske šole.
4. Slučajni nasveti in predlogi.

V Ljubljani, 15. oktobra 1898.

Ana Lah,
predsednica.

Marija Marout,
tajnica.

*) V smislu društvenih pravil (§ 14) izžrebali so se sledeči člani odbora za izstop, ki pa smejo vnovič voljeni biti: p. n. gg. Kopač Marija, Vodnik Ivana, Kristina dr. Volčičeva ter Josip Gostinčar. Jedno odborniško mesto pa je izpraznjeno vsled smrti odbornice gospe I. Gutnik.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni poklical k Sebi našega iskreno ljubljenega nepozabnega očeta, starega očeta, tasta, gospoda

TOMO PAVŠLER-JA,

svetnika trgovske in obrtniške zbornice, trgovca, posestnika itd.,

po dolgi in mučni bolezni dne 14. oktobra ob 5. uri zjutraj v 76. letu svoje dobe.
Pogreb dragega ranjcega bode v nedeljo dne 16. t. m. ob 1/2 4. uri popoldne.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi.

V Kranju, dne 14. oktobra 1898.

Marija Pavšler,
soproga.

Tomo Pavšler, veletržec,
sin.

Josip Hubad, c. kr. ravnatelj,
zct.

Helena Pavšler roj. Florijan,
sinaha.

Marija, Antonija,
Ivana Hubad roj. Pavšler, Josipina,
hčere.

Josip, Serafina Hubad, Tomo Pavšler,
vnuki.

Zoper slabokrvnost

Železnato vino

kemične analize
odličnih strokovnjakov
kateri so v
železnatem vinu
lekarja

Piccoli-ja v Ljubljani

zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljše spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek. (6)

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nerazvorne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, slohe (suhe) in bolehave otroke.

Cena politerski steklenic 1 gld.

Svarilo! P. n. občinstvo se opozarja, da se v trgovino na brezvesten način spravlja China-železnato vino, katero nima ni trohice železa v sebi ter je s koseniljo pobarvano. Tako vino nima nobene zdravilne veljave, pa ga tudi koseniljina primes ne stori za dijetetično sredstvo.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

36 (24-20)

nagrobni spomenikov

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Gradišče št. 1.

Obresti za hranilne vloge 4 1/2 % brez odbitka,
rentni davek plača hranilnica iz svojega.

Stanje dne 30. septembra 1898.

Posojila gld. 943.322 87

Udov 622 z vplača-

Naloženo pri hranilni-

nimi deleži . . . gld. 3.144—

cah, bankah, poštni

hranilnici in gotovine „ 398.668 43

Hranilnih vlog . . . „ 1.305.310 41

Prometa v 9. mesecih, od 1. januarja do 30. septembra

gold. 4.914.146.42.

90 (1-1)

Prva največja kranjska tvrdka.

Fran Primožič,

jermenar in sedlar

74 (12-12)

Sv. Petra cesta šte. 34. Ljubljana.

Od 1. novembra nadalje:

Dunajska cesta št. 6.

poleg lekarne Piccoli.

Ilustrovane cenike pošiljam na zahtevanje brezplačno.

Priporoča se slavnemu občinstvu za izdelovanje jermenarskih in sedlarskih proizvodov, katera ukusno, trpežno in ceno izdeluje.

Ravno tam velika zaloga različnih konjskih opram in sedlov, popolne jezde opreme itd.

Izdelovanje jermenov za stroje in mlinske. — Vse poprave se dobro in po ceni izvršujejo.

Zunanja naročila se vestno in točno izvršujejo.

Kave ni treba doma žgati!

Pred kratkim ustanovljena

„Delniška družba za žganje kave na Reki“

preskrbela je svoje podjetje za žganje kave s posebnim patentovanim izvajanjem, katero opravičeno uživa „svetovno slavo“, kar je iz dveh nastopno navedenih vzrokov razvidno:

Prvič:

ostanejo kavi
vsi

neprecenljivi
sestavni deli
neskrčeni in

drugič:

pridobi kava,
po tem načinu
žgana, v
velikanski meri
na okusu,

katera svojstva jej tudi ostanejo, ako dalje časa leži.

Več izjav najslovitejših kemikov potrjuje zgoraj navedene trditve, o katerih istinitosti se lahko vsaka hišna gospodinja sama prepriča, ako jo kupi za poskušnjo.

Priporočamo troje finih, izbranih in priljubljenih vrst:

Portoriko kilo gld. 2.20,

Java „ „ 1.80, 75 (12 10)

San Paolo „ „ 1.60.

Jeglič & Leskovic

Jurčičev (Prešernov) trg št. 1.

Važno za vsako hišno gospodinjino!

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, Dvorni trg št. 3

sprejema in izplačuje hranilne vloge vsak dan, obresti 4 1/2 % polumesečno ali 4 % od dneva vložitve do dneva vzdige. 81 (3-1)

V tekočem računu (Giro-konto) se računajo obresti od dneva vložitve do dneva vzdige za zdaj po 3 1/2 %

Rentni davek plača društvo samo.

Posojila in kredit v vsaki obliki, obresti so po 5 1/2 % in po 5 %, brez vsakih stroškov ali prispevkov.

Poštno-hranilnične položnice in pojasnila brezplačno v pisarni ali po pošti.

Člani se sprejemajo iz naših pokrajin, potrebno je le z izjavo pristopa naznaniti, koliko glavnih deležev po 100 gld. se želi.

Uradne ure od 9.—12. dopoldne in od 3.—5. ure popoldne.